

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

Redactor:
Prot. Dr. P. Deheleanu

APARE DUMINECA

„QUI NON ARDET...”

A rămas deschisă, pe pagina primă a revistei noastre, discuția în jurul unei probleme însemnate a pastorației: rostul misionar și pastoral al preuteselor. Este un rost de sine înțeles. Poatecă deaceia a și fost ignorat atâta vreme acest important capitol de pastorală, încă nescris la noi... Romano-apusenii desigur că l-ar fi scris și l-ar fi exploatat, dacă preoții lor ar fi avut aceste ajutoare prețioase, aceste alter-ego ale preotului păstor de suflete. Protestanții au făcut misionare din soțiile pastorilor, din capul locului. Și iată cum desavantajul catolicilor de-a nu avea soții, și al protestanților de-a nu avea preoție, ar trebui să fie la noi ortodocșii, care avem și preotese și preoți, un mare avantaj cu rodnice consecințe pastorale. Fiindcă orice introducere într-o parohie a unui nou preot ortodox trebuie să însemne punerea în funcțiune nu numai a unui slujitor în Ogorul Domnului, ci a doi: preotul și preoteasa. Totuși recunoaștem că avantajul acesta al Preoției ortodoxe n'a rodit peste așteptări în câmpul pastoral...

Aceasta este de bună seamă pricina că, după nouă ani, s'a redeschis discuția în jurul unui subiect prins cu multă competență de „Preotul bătrân”, în 1939, la rubrica: „Colțul Preutesei”. Ajutorul organizat și bine dirijat al preutesei în activitatea pastorală e mereu actual. Deaceia cred că e bine să stărnim discuții ample, cu sugestii practice, în care să vorbească experiența, atât din partea preoților, cât mai euseamă a preuteselor, pentru lămurirea acestui ignorat capitol de pimenică ortodoxă.

„Preteasă” nu înseamnă numai „soție de preot”. Este mai mult decât atâta. E o chemare. Rostul unor preotese la străbunii noștri era de-a întreține focul sacru, zi de zi, pe altarul zânei Vesta. Primul rol al preutesei ortodoxe în chemarea ei de alter-ego al soțului său este să-i întrețină mereu înflăcărat focul sacru al hirotoniei, pe care de atâtea ori micimea vieții și neînțelegerea oamenilor lasă spuza nepăsării. Cine poate tăgădui rostul odihnitor al schimbării sarcofinilor depe un umăr pe altul? „Cine va întreba de vrednicia unui preot — scria „Preotul bătrân” —

să nu se oprească cu gândul la persoana lui. Să caute și chipul preutesei. Iar cine se va porni la judecată pentru slăbiciunea preotului, să afle mai întâiu cum îi este preoteasa” (v. Biserica și Școala nr. 5 din 29 Ianuarie 1935). Peoteasă înseamnă cu alte cuvinte, stimulent mereu improspătat, pentru entuziasmul pastoral și misionar al soțului ei.

„Qui non ardet, non incedit” — zice vorba din bătrâni. Nu vei avea căldură nici lumină dela un foc zugrăvit. E necesară vocația nu numai pentru preot, dar și pentru preteasă. Fără chemare, dânsa este un element absolut indiferent pentru lucrul Domnului, dacă nu cumva o piedecă serioasă în calea realizării împărăției lui Dumnezeu. Viața ne-a arătat că în multe împrejurări preteasa fără chemare a făcut o epavă dintr'un soț distins și cu strălucite studii universitare. Nu degeaba spune sf. Pavel că „bărbatul necredincios se sfințește prin femeie” (I Cor. 7, 14). El știa de influența binefăcătoare ce-o poate avea o soție credincioasă asupra soțului.

Iată de ce alegerea preutesei, problemă de răscruce în viața preotului ca individ, interesează, cel puțin în aceeași măsură și Biserica noastră, care dă o parohie în seama acestor doi soți. Așadar are tot dreptul să se intereseze de calitățile spirituale ale viitoarei mame duhovnicești a parohiei și să-și spună cuvântul. Militarii de profesiune se pare că aveau un astfel de regulament cu anumite condiții morale și materiale pentru o viitoare oftțereasă. O selecție a preuteselor cred că e cu atât mai indicată, dat fiind rolul ei spiritual între poporenii. Așadar nu numai examinarea candidatului de preot, ci și trierea celor ce vor să devie preotese.

La prima ridicare amintită a problemei în chestiune, o preteasă tânără a pus în discuție ideea unei „școale de preotese.” Gândul, desigur irealizabil, a pornit din cea mai desăvârșită dorință de-a avea preotese conștiente de chemarea lor. O educație a preuteselor e necesară. Dar prin ele înseși și prin experiența lor proprie, în primul rând. Cea mai bună școală pentru tânăra preteasă cu chemare este pro-

priul ei cămin și viața, și numai apoi soțul ei cu sfatul, cu exemplul viu. Probabil ar fi consult un capitol special, spre acest scop, în manualele de Pastorală ortodoxă: cum să-și îndrume preotul pe soția sa, ca să devină o bună preuteasă. Mulți preoți cu tact au trăit acest capitol încă nescris. În orice caz tânărul preot trebuie să fie deja pregătit și pentru acest rol. Pentru că primele impresii din căsătorie, în genere, durează pe toată viața. De aci au început atâtea tragedii preoțești, care puteau fi înălțurate, dacă preotul ar fi fost dela început pregătit și în acest domeniu, însușire pe care sf. Pavel o pune între calitățile unui bun Păstor: „Bine chivernisindu-și casa sa“ (I Tim. 3, 4).

Un mijloc potrivit pentru lămurirea și înflăcă-rarea chemării de preuteasă e și lectura dirijată, cu pilde mișcătoare de femei ce și-au pus viața în slujba Domnului, cum ar fi eroina din romanul „Roxana“, de Gala Galaction, care a sprijinit, fără să fie preuteasă, marea inițiativă a unui păstor de suflete, precum și altele din atâtea cărți recomandate păstorilor de suflete ca atare. Ar putea de pildă să ființeze în Organul nostru oficial o rubrică a preuteselor în care să fie evocate – viață și înfăptuiri – figurile venerabile sau dinamice ale atâtor preutese emerite, ca pildă de urmat, ca stimulente pentru urmașe.

Se pare însă că mai mult decât cuvântul scris, în acest scop este mai eficient cuvântul viu, sfatul personal, într-o „zi de convenție a preuteselor“, odată pe an, în legătură cu conferințele îndătinat ale soțiilor lor pe protopopiate, unde să fie lămurite cu deamănuntul și discutate toate cerințele pe care actualitatea le pretinde dela o preuteasă „modernă.“ Nu e vorba aci de modă, se'nțelege, ci de metodele noi de păstorire atât de mult desbătute între noi preoții. Indrăsnesc să cred că aceste conveniri, cu programe minimale de înfăptuit și cu schimburi de păreri și experiențe, nu poate fi decât spre o mai desăvârșită orientare și stimulare a soțiilor noastre la lucrul Domnului, și nu este imposibil de realizat.

Dar aceste câteva sugestii – și nu sunt toate – servesc numai la primul obiectiv de atins: înflăcărarea vocației la preutese, ca preutese.

Presviterul B.

Tact pastoral

Un proprietar de pământ, ne spune parabola, nu și-a îngăduit muncitorii să smulgă neghina din holdă, ca nu cumva să distrugă și firele de grâu.

N'a fost supărare așadar, pentru constatarea făcută de lucrători. Observarea era justă. Existau două plante deosebite: grâu și neghină. Nu se putea tăgădăui. Lucrătorii n'au fost certați pentru că au numit grâul grâu și neghina neghină. Deosebirea de vederi a obvenit atunci, când unii opiniau pentru smulgerea neghinei.

O primă lecție de-aci deci. Biserica nu trebuie să treacă cu vederea buruienile din sânul ei. Nu să fie ca și când n'ar vedea că unii din fiii ei sunt grăunțe curate iar alții neghine hidoase. Predicile preoților nu trebuie să cruțe. Unii din păstoriți sunt fii ai luminii, iar alții fii ai întunerecului. Preotul nu trebuie să fie un mijlocitor între păcat și virtute, un amestecător al ortodoxiei cu erezia, un conciliator al Mamonei cu Dumnezeu.

Biserica nu poate opri creșterea neghinei în ogorul ei, dar îi stă în putere de a nu lua și a prezenta neghina drept grâu, și îi stă în putere de-a nu suspecta grâul și-a-l lua drept neghină. Zizania, păcatul, să nu se bucure de vreo îngrijire din partea grădinarului Bisericii.

A doua învățătură a parabolei e aceasta: nu se poate face o despărțire, o separare, o ieșire din sânul Bisericii, așa cum o concep la tot pasul sectarii. Neghina e înfiptă lângă firul de grâu, peștii cei mari stau la un loc cu cei mici, oalele din lut la un loc cu cele din metal, Iuda Iscarioteanul la un loc cu cei unsprezece apostoli. Despărțirile și separarea adevărată, n'o poate face decât Dumnezeu, într-o viață viitoare. Frunzele neghinei se aseamănă prea mult cu ale grâului, rădăcinile le sunt prea aproape spre a nu greși și-a nu sminti la o eventuală încercare de separare și despărțire înainte de vreme. Pe câți creștini devotați dar nevădiți, i-ai ofensa „deosebindu-te“ și înființând o „biserică de sfinți“?

Ne mai învață aceeași pildă, că rădăciilor nu le poți suci gâtul, nu-i poți pune sub cheie. Forța nu-i eficientă față de ei. Nu s'a smuls neghine, nu-i poți nici pe ei decapita cu legile. Trebuie întărit firul de grâu ca să extragă toată hrana și să se usuze neghina dela sine.

Pr. Gh. Perva

File dintr'un jurnal de lector

Am simțit deseori nevoia să împărtășesc și altora gândurile ce mă frământă. Mi-am dat însă seama tot de atâtea ori, cât de ne'ndemânatec ași face acest lucru. Când îți pui o mască de gaze pe figură pentru prima oară, respirația îți se taie și te astupi, pentru că nu știi încă în ce fel trebuie să procedezi spre a îți-o face un ajutor, nu o pledică. Am avut aceeași senzație voind să-mi vâr gândurile în masca cuvintelor. Par'că vedeam cum se asfixiază și mor... Voiu lăsa deci pentru mai târziu acest lucru, sau poate pentru niciodată.

Totuși, nevoia de care aminteam înainte persista. Și atunci mi-am adus aminte de ceea ce spunea cineva interpretând cugetarea lui Neagoe Basarab și Dimitrie Cantemir că, uneori nu ceea ce spui tu, ci ceea ce culegi din alții, adică din spuselor altora, poate să exprime în parte și impulsurile sufletului tău. Afini-

tatea deci ar putea fi la fel de definitivă ca gândul propriu" (C. Noica, Pentru o altă istorie a gândirii românești, în: Saeculum, Sibiu, An. I, Nr. 2, 1943, p. 44). E ceea ce încerc să fac acum, culegând unele idei cari mi s'au părut minunate și pe cari capriciul lecturii m'a făcut să le întâlnesc ici și colo. Foarte deseori o cugetare frumoasă poate produce mai mult bine unui suflet decât citirea unui tratat ultra-științific. „La raison du coeur“ de care vorbea Pascal, își are aci cuvântul ei de spus.

*

Există unii oameni extrem de liberaliști, ca spre pildă un Renan, Anatole France sau Bernard Shaw, cari ar voi să-și scoată semenii de sub jugul tuturor restricțiilor și îngrădirilor, oricât de mici ar fi ele. Aceștia te impresionează și te fac să-l admiri. Ba chiar ti invidiezi.

Îmi amintesc c'am avut un coleg mai mic, de școală, care afirma sus și tare că el nu admite creștinismul pe motivul că-ți impune anumite practici în vederea unei vieți fericite. Deci un cras utilitarism. Ce-ar fi să faci binele numai pentru bine, nu pentru recompensă?!

Frumos! Totuși, acestui liberalism vag și eterat i-am putea opune o obiecție. Filosofia lui „pretinde să libereze oamenii, pe când în realitate ea ti împiedecă de a face singurul lucru pe care oamenii doresc să-l facă. La ce bun să zici unei societăți că ea posedă toate libertățile, în afară de aceea de a stabili legi? Libertatea de a face legi este cea care distinge un popor liber. La ce bun să zici unui om sau unui filosof că el posedă toate libertățile, în afară de aceea de a face generalizări? Putința de a generaliza este aceea care face dintr'ânsul un om“ (G. K. Chesterton, Hérétiques, trad. de l'anglais par Jenny S. Bradley, col. Le roseau d'or, X, Paris, Plon, 1930, p. 50).

În acest sens ne-am putea întreba dacă libertatea nelimitată n'ar fi — paradoxal lucru — tocmai potrivnică libertății, după cum o prea mare erudiție ar fi dușmana înțelepciunii?

*

E interesant să constați cum unii mari savanți, istorici, etnologi, antropologi, teologi... comit deseori erori din cele mai grosolane în cercetările pe cari le întreprind. Și te întrebi cum de metoda lor riguros „științifică“ nu-i ferește de-a cădea în gropi? Răspunsul e totuși simplu: nu se cunosc pe ei înșiși, nu cunosc omul, tocmai obiectul studiilor lor. Dar să oferim un exemplu.

Savantul va zice că: indigenii din Mumbojumbo cred că morții pot să mănânce și au trebuință de hrană în vremea călătoriei lor spre lumea cealaltă; acest lucru e dovedit de faptul că ei depun provizii în mormintele celor decedați și că orice familie care nu respectă acest rit își atrage mânia preoților și a tribului.

Cam la fel explicăm lucrurile și noi toți, îndeobște. Dar aceasta ar echivala cu a zice: Românii secolului XX își închipue că morții pot să simtă parfumurile, iar dovada o avem în aceea că ei acoperă totdeauna mormintele cu flori diferite. Ceea ce evident este fals.

Deci dacă voim să aflăm soluția unei oarecare probleme umane ca a celeia citate acum, trebuie să ne gândim în primul rând la noi, — ca în orice cercetare psihologică care începe cu introspecția — să cunoaștem și să înțelegem omul, și atunci, poate că orizonturi largi și perspective noi ni se vor deschide.

Un om, am putea zice, este în stare să măsoare cerul și pământul tot, cu o trestie, dar nu cu o trestie care crește, care se schimbă, care își modifică dimensiunile. Ori omul e, după cum spunea Pascal, o „trestie cugetătoare“. A-l socoti însă ceva static, inert, mort, însemnează a fi orb și a nu pricepe nimic. Așa sunt unii „savanți“ (cf. G. K. Chesterton, o. c. pp. 129—139).

*

E aproape unanim suspinul nostru după așa numita vreme „de aur“ din trecutul Bisericii. Il repetăm mereu și pe toate gamele. Să fie el justificat? Răspunsul ni-l dă cunoscutul istoric al filosofiei Etienne Gilson:

„Mulți creștini, zice el, regretă fericitul timp în care, acceptat de lume, mesajul lui Hristos a pătruns și a informat complect societatea timpului, dimpreună cu statul însuși. De unde, la el, nostalgia unui triumf trecut, tristețea unei decadente prezente și nădejdea într'un viitor ce va reînvia trecutul.

„Ar fi multe de spus, nu desigur contra credinței zilelor de demult, ci despre așa zisa desăvârșire a societăților creștine de odinioară. Iluziile pe cari le întrețin poezii și romancierii istoriei în legătură cu acest subiect nu rezistă înaintea privirii îndreptate spre realitate. Acum nu mai există preoți cari să joace zarurile deasupra altarelor — aceasta se făcea la Paris în sec. XIII — și, noi nu regretăm exemplele date poporului său de Regele prea creștin căruia-i vorbea Bossuet: Dumnezeu păzește Biserica. Sa de astfel de apărători! Apoi care francez catolic ar voi să-și schimbe clerul său de azi cu cel din oricare altă epocă a istoriei Franței?... Este acum timpul de a renunța la această iluzie!“ (Rev. „Esprit“, Paris, 14 année, Nr. 125 Aout-Septembre 1946, pp. 194-195).

N. CORNEANU

Recăsătorirea preoților

Contribuții la deslegarea unei probleme,

I Timotei 3, 2 — normă disciplinară

Cei ce contestă apartenența la normele de drept divin, a dispozițiunii dela I Tim. 3, 2 invocă foarte serioase și fundamentale împrejurări care par a da dreptate tezei lor că la I Tim. 3, 2 Sf. Apostol dă o dispoziție disciplinară. Vom expune pe scurt temeiurile acestora.

Atitudinea sinodului ecumenic trulan față de prevederile dela I Tim 3, 2 este un puternic argument în sprijinul tezei că această dispozițiune este o normă cu caracter disciplinar

Dreptul canonic cunoaște un principiu unanim acceptat: normele de drept divin sunt neschimbabile, obligativitatea lor pe lângă universală este și veșnică; normele disciplinare se pot schimba cu respectarea anumitor principii.

Canoanele concretizează norme ce nu se pot schimba, și norme ce, în urma unor puternice motive, se pot schimba.

Apostolul, fie că poruncește, fie că sfătuiește, la I Tim 3, 2. 13 cerând episcopului și diaconului să fie bărbat al unei femei, dă drept acestora să aibă femeie, să se căsătorească, sau să nu aibă femeie, să nu se căsătorească.

Esențial este că din dispoziția Apostolului, izvorăște, pentru episcop, preot și diacon dreptul de a hotărâ singuri asupra felului vieții lor, să fie căsătoriți sau necăsătoriți, de a avea sau de a nu avea soție.

Can. 12 trulan constată că unii episcopi chiar și după hirotonie continuă a trăi cu soțiile lor „făcând prin aceasta poporului potrivire și sminteală. Deoarece noi ne străduim mult ca totul să se facă spre folosul turmei de sub mâna noastră, am hotărât ca pe viitor nicidecum să nu se mai întâmple una ca aceasta... iar de se va vădi cineva făcând aceasta să se caterisească”.

Can. 12 trulan, numai schimbând dispoziția Sf. Scripturi a putut anula dreptul episcopilor de a decide singuri asupra stării lor, interzicându-le căsătoria și obligându-i la celibat.

Este cât se poate de clar că într'un fel hotărăște sf. ap. Pavel asupra căsătoriei episcopilor: le dă dreptul, fără a le impune, să se căsătorească și cu totul altfel hotărăște can. 12 al sinodului trulan, care impune episcopilor celibatul.

Dacă dispoziția dela I Tim. 3, 2 ar fi făcut parte din normele de drept divin, Sf. Părinți n'ar fi îndrăznit s'o schimbe oricât de ponderoase motive ar fi avut pentru aceasta.

Nu vom putea stabili unitate de vederi între dispoziția dela I. Tim. 3, 2 și can. 12 trulan nici chiar interpretând pe I. Tim. 3, 2 în sensul monogamiei absolute, că episcopul (sau și preotul) dacă este căsătorit odată nu se mai poate căsători încă odată în caz de moarte a soției.

Interpretarea aceasta n'are niciun temei. Nu-i vorba aci numai despre episcopii cărora le-au murit soțiile. Dispoziția-i clară: li-se interzice episcopilor de a trăi în viață conjugală, de a avea soție. Căci același sinod desparte pe cei aleși episcopi de soțiile lor: „Femeia celui înălțat la scaunul episcopesc, potrivit înțelegerii dintre dânșii, să se despartă de bărbatul ei” (can. 48.)

Din interpretarea de mai sus reiese limpede faptul că episcopul avea dreptul să aibă soție, indiferent că una singură sau mai multe; can. 12 trulan nu-i admite să aibă niciuna; prin can. 12 trulan, i se impune să se despartă de ea dacă o are.

Indiferent ce temeieri au avut Sf. Părinți dela sinodul trulan, când au dat can. 12, prin el însă s'au pus în contradicție cu dispozițiunile sf. Scripturi, făind episcopului un drept: de a avea soție, și încărcându-l cu o sarcină nouă, neimpusă de Sf. Scriptură: celibatul.

Dacă dispoziția dela I. Tim. 3, 2 ar fi o normă de drept divin, dacă cuvintele apostolului ar fi revelațiune divină, argumentează susținătorii recăsătoririi preoților, atunci Sfinții Părinți n'ar fi îndrăznit s'o schimbe. Faptul că totuși această dispozițiune a fost schimbată de sinodul trulan, dovedește că ea nu este de origine divină ci face parte din normele disciplinare.

Faptul că la sinodul I ecumenic (Niceea 325) s'a putut pune în discuție problema celibatului preoților — respins la propunerea episcopului ascet Pafnutie — când situația aceasta era demult deslegată prin textul dela I Tim. 3, 2 denotă că Sf. Părinți adunați la Nicea, dacă nu toți, apoi marea lor majoritate, nu considerau dispozițiunea Sf. Ap. Pavel, de drept divin.

Felul cum, dispozițiunea dela I Tim. 3, 2, a fost tratată de către Sf. Părinți dela Niceea, care și-au permis să pună în discuție o problemă limpezită odată pentru totdeauna de Sf. Ap. Pavel (I Tim. 3, 2) și fără intervenția venerabilului ascet Pafnutie, sigur, ar fi legiferat împotriva ei, și mai ales atitudinea sinodului trulan (can. 12 și 48) care a îndrăznit a o modifica, formează argumente puternice în sprijinul părerii că această dispozițiune nu face parte dintre normele de drept divin.

Că motive de ordin omenesc, pastoral sau disciplinar, îl îndeamnă pe Apostol să ceară episcopului să fie al unei femei bărbat se întvede din Comentariul Sf. Ioan Gură de aur — un potrivnic hotărât al căsătorii a doua — la Epistola către Tit 1, 6: „Voi știți foarte bine că deși după legi nu este împiedecată căsătoria a doua, totuși multe ponoase are faptul acesta în sine. De aceea Apostolul pune faptul acesta înaintea tuturor, căci el voiește ca să nu se dea celor stăpâniți nici un motiv de hulă contra stăpânitorului.”

Mai precis reiese în evidență caracterul temporal, deci omenesc, al dispoziției dela I Tim. 3, 2 din comentariul aceluiaș Sf. Părinte, la Ioan, unde spune: „Apostolul a zis: episcopul trebuie să fie bărbatul unei femei — dar aceasta n'a zis-o cu referire la timpul de astăzi... ci aceasta o spune având în vedere că la evrei și păgâni, cari erau foarte imorali, se considera mare lucru a avea o singură soție,

Deci dară Apostolul prin acele cuvinte nu a dat o lege, ci a voit să se coboare la concepția timpului său, referitoare la viața conjugală. Admițând chiar că Apostolul interzice căsătoria a doua a preoților, face aceasta, nu că ea ar fi în sine un păcat, că ar fi oprită de lege, ci din cauza slăbiciunii firii omenesti — ca aceasta să nu fie smintită, să n'aibă cei mulți prilej de hulă.

Ceace înseamnă că, dacă la un moment dat, cei mulți nu s'ar mai scandaliza din cauza căsătoriei a doua a clericilor, ci dimpotrivă, piatra de scandal ar fi tocmai faptul că ea este interzisă. Biserica poate s'o admită pentru aceleași motive pentru care altă dată a interzis-o: să nu dea păstorilor prilej de hulă contra păstorilor.

În fața acestei situații răspunsul la prima întrebare este cât se poate de dificil; declarația Sf. Ap. Pavel este destul de lămurită: „și eu am Duhul Domnului (I Cor. 7, 40): I Tim. 3, 2 cuprinde o normă de drept divin.

Pe de altă parte atitudinea Sf. Părinți dela Niceea și a celor dela sinodul trulan nu poate fi interpretată în niciun alt fel decât acela că îndrăznind să schimbe dispoziția dela I Tim. 3, 2 au considerat-o drept normă disciplinară.

Contradicția dintre dispoziția dela I Tim. 3, 2 și can. 12 trulan, mi-se pare că s'ar putea înlătura numai judecând în felul următor: Sf. Ap. Pavel a hotărât că episcopul poate avea femeie, dar poate fi și necăsătorit, iar mai bine face dacă rămâne necăsătorit.

Prin aceasta a lăsat Bisericii posibilitatea să aleagă între două alternative: clerici căsătoriți sau necăsătoriți, după cum interesele ei superioare, cer la un moment dat.

Părinții sinodului dela Niceea, acceptă prima alternativă, respingând propunerile rigorismului extrem. Părinții sinodului trulan au fost convinși că interesele superioare ale Bisericii cer ca episcopii să fie necăsătoriți și pentru că purtau „grija de mântuirea și de propășirea spre mai bine a poporului și ca stării ieraticesti să nu i-se facă vreo prihană“, au ales cea de a doua alternativă ca de aci înainte episcopul să fie celibatar lăsând numai preoților și diaconilor pe mai departe dreptul de a fi căsătoriți. Hotărârea sinodului trulan a însemnat triumful spiritului rigorist și al monahismului în Biserică, spirit care fusese înfrânt la sin. I ecumenic dela Niceea.

Prin aceasta, credem că Sfinții Părinți au rămas totuși în cadrele dispozițiilor dela I Tim. 3, 2, pe care n'au modificat-o esențial și nici nu i-au nesocotit caracterul divin, ci au pus în lucrare o parte a ei, aceea care o impuneau interesele Bisericii la acel moment din viața ei.

Sf. apostol Pavel la I Tim. 3, 2 fixează un principiu ce face parte din revelația divină; anume, episcopii pot fi căsătoriți sau necăsătoriți. Aplicarea acestui principiu, punerea lui în concordanță cu necesitățile Bisericii — alunecarea între cele două alternative — nu mai este o chestiune de natură dogmatică, ci o problemă de ordin disciplinar.

Pr. I. Ageu

Scrisori pentru frații Preoți

Pe urmele Domnului

Patriarhul Avraam este, fără îndoială, cea mai clasică pildă de supunere și ascultare față de Dumnezeu. Ca și pe Avraam, Dumnezeu ne chiamă și pe noi, adeseori, să pășim pe urmele Lui. Dar câți dintre noi ascultăm și ne supunem acestor chemări divine? În cece avea de făcut, Avraam a văzut totdeauna voia lui Dumnezeu și în realizarea îndatoririlor sale, a simțit totdeauna, că umblă pe urmele Domnului.

Astfel, el a fost pătruns de conștiința unui permanent contact cu Dumnezeu care se manifestă în toate actele sale. Cu această conștiință trebuie să pășim și să umblăm și noi pe cărările vieții. Să fim încredințați, că pe drumul realizării tuturor îndatoririlor, legate îndeosebi de chemarea noastră, întâlnim pe Dumnezeu. Să nu ne gândim că aceste îndatoriri sunt grele sau ușoare, plăcute sau neplăcute, pretențioase sau nepretențioase, ci să ne gândim la un singur lucru: Că iată, acesta este gândul și voia lui Dumnezeu și prin urmare, și eu trebuie să vreau cu bucurie și să îndeplinesc cu oredință aceea ce vrea El.

Privind în lumina aceasta lucrurile cari se petrec în jurul nostru, ne vom convinge, că în univers se manifestă o voință supremă, că lucrurile și evenimentele au sensuri mai adânci și că între viețuitoarele cele necuvântătoare și om, tocmai aceasta este marea deosebire, că în vreme ce necuvântătoarele nu sesizează sensul mai adânc al lucrurilor, în același timp omului, i se descopăr toate, punându-l în legătură cu Dumnezeu. În felul acesta se umple viața omului de prezența divinității, astfel pornesc drumurile omului pe urme dumnezeiești și astfel întâlnim, la tot pasul, pe marea vieții, străfulgerările voinții divine.

Fără îndoială că aceasta schimbă apoi viața și înfățișarea lumii și nu ne mai pare atât de obosită, aspră și anostă, ci mai vioasă, mai plină de conținut, mai vrednică de trăit. Fericit este omul care privește astfel viața și știe desprinde din evenimentele cotidiene importanța divină și voința divină. Dar această fericire o putem avea fiecare, dacă vom socoti că toate îndatoririle noastre isvorăsc din voința divină.

Umblând pe calea realizării îndatoririlor pe care le avem, fie că această cale ar duce prin pustiu, fie că ar trece prin livezi înmirezmate de belșugul florilor, noi trebuie să privim la fiecare îndatorire a noastră, în parte, ca și cum în dosul fiecăreia am vedea chipul Tatălui ceresc. În aceasta stă adâncul și sublimul vieții. Acesta este mijlocul prin care putem modela din fiecare viață o capod'operă, chiar

și din cea mai umilă. Totul atârnă de avântul și frăgezimea, de sufletul și stăruința pe care o turnăm în viață, și mai ales de faptul că nu suntem numai creier cu o logică și dialectică rafinată, ci suntem mai presus de toate niște suflete și inimi iubitoare din care tâșnesc pentru lume ape vii.

Numai în urma acestor simțiri calde, gâlgăie viața adevărată, viața din plin, bucuria și pacea făgăduite de Domnul celor ce umblă pe căile Lui și ascultă chemările Lui. Avraam a ascultat și a pornit.

Să cerem dela Dumnezeu putere, ca să-l ascultăm și noi și să putem pornim pe căile arătate de El.

Preotul VIOREL,

Material pentru predici

La Dumineca orbului, a VI-a după Paști

Vrând Domnul nostru Iisus Hristos să arate că El este adevăratul Mesia, Fiul lui Dumnezeu dela Dumnezeu venit și întocmai cu Dumnezeu a grăit către Ucenicii săi aceste cuvinte: Mie mi se cade să fac lucrurile Celuia ce m'a trimis, până este ziuă, că va veni noaptea, când nimenea nu va putea să lucreze; până sunt în lume, luminează sunt lumii. „Ziuă“, a numit Domnul, vremea aceea în care umbla pe pământ; „noaptea“ este vremea după înălțarea Sa la cer. Căci Domnul nostru Iisus Hristos este soare ce s'a pogorât din cer pe pământ, ca să lumineze nu numai pe orbul din Evanghelie, ci și pe tot neamul omenesc, pe care l-a aflat orb în credință, neștiind care este Dumnezeu, și neobservând lumina dumnezeirii lui.

Pentru aceea, prorocul David, mai dinainte știind de Duhul Sfânt, a zis (Ps. 145,6): „Dumnezeu va înțelepți orbii“. Așisderea și Isaia, grăiește de vremea petrecerii Domnului, zicând: „Atunci se vor deschide ochii orbilor și urechile surzilor vor auzi.“

Aceste lucruri a zis Domnul Hristos, că i se cade să le facă până este pe pământ, căci dacă se va sui la cer, nimenea nu va putea face lucrurile acestea. Așa a grăit Hristos; apoi a scuipat jos pe pământ și a făcut tină și cu acea tină a uns ochii orbului și a zis: Du-te de te spală la fântâna Siloamului. Și s'a dus orbul de s'a spălat și s'a întors, văzând. O, mare minune, și putere, dimpreună și milă a milostivului Domnului nostru Iisus Hristos! A făcut aceasta numai cu cuvântul, — ca și altele — ca să se arate că este Dumnezeu adevărat, cel ce a zidit pe Adam din pământ, pentru aceea cu tină de pământ l-a vindecat și cu scuipat, ca să cunoaștem că acela a suflat asupra lui Adam și a primit viață. Și precum se pogoară ploaia pe troscot, de nu face sunet, așa și mărirea lui s'a pogorât pe pământ și s'a întrupat din Sf. Fecioară Maria. Și întâiu, a învățat lumea cu cuvânt din gura Sa, apoi

a dat sf. Botez și i-a trimis pe Apostoli să boteze neamurile, precum spune Evanghelistul (Mt. 28, 9): „Drept aceea, mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfânt.“

Deci, în chipul orbului ce s'a spălat în Siloam și a văzut, așa și neamurile din Sf. Botez s'au luminat și au cunoscut pe Dumnezeu și au mărturisit — prin învățătura Apostolilor — că Hristos este Dumnezeu adevărat. Pentru aceea împărații și Domnii cei necredincioși, isgoneau și munceau pe cei ce credeau în poruncile lui Hristos.

Deci, și noi creștinii, mai înainte am fost rătați și orbi și din învățătura Sf. Apostoli cari binevesteau pe Hristos, ne-am luminat și am cunoscut pe Dumnezeu. Să nu ne întunecăm sufletele iar cu păcate, că să nu fim bătuți și munciți în veci pentru nemulțumirea noastră; că acestea toate pentru noi le-a făcut și nouă ne-a slujit, bunul și milostivul Domnul nostru Iisus Hristos.

Fântâna aceea a Siloamului a închipuit Sf. Botez. Vrând Hristos să arate că oricine de se va spăla în apa Botezului, se va lumina sufletește, deaceea a trimis acolo pre orb să se spele.

La această fântână a mers oarecând Isaia prorocul să bea apă și nu a aflat, iar Dumnezeu pentru ruga lui, a trimis apă și a băut. De atunci se cheamă fântâna aceea Siloam, adică „trimis“, că a trimis apă și a beut prorocul.

Această fântână o cinsteau Iudeii și o zidiseră cu piatră, frumos. La această fântână a trimis Domnul și pe orbul acela de s'a spălat și îndată a văzut. Dacă l-au văzut oamenii, se mirau. Unii ziceau că nu este acesta orbul, ci este altul asemenea lui. Alții, iarăși, ziceau că este acesta, și de multă minune îl întrebau, cum au dobândit vederea și în ce chip s'a tămăduit. Iar el cu multă îndrăznire grăia către dânșii și zicea: Ce vă mirați, oamenilor? De vreți să știți, eu v'vă voi spune. — Un om ce-l cheamă Iisus, a făcut tină, nu știu cu ce; însă, cum am înțeles cu urechile, a scuipat jos și a făcut tină, și cu aceea tină a uns ochii mei, și mi-a zis să mă duc să mă spal la fântâna Siloamului și cum m'am spălat îndată am văzut.

De aceea l-au luat și l-au dus la farisei. Fariseii, după legea lor, erau aleși dintre oameni mai sfinți și mai buni; pentru aceea l-au dus la dânșii, ca să-l întrebe și să priceapă ca niște înțelepți și cărturari. Ei l-au întrebat, însă nu credeau ce le spunea, și deaceea au chemat și pe părinții lui de i-au întrebat și pe dânșii: Acesta este fiul vostru de, care ziceți că l-ați născut orb? Dar acuma cum vede? Răspuns-au părinții lui și au zis: Știm că acesta este fiul nostru și că l-am născut orb; dar în ce chip vede acum, noi nu știm; însuși știe, pre dânsul să-l întrebați.

O, necredință nebună ce aveau fariseii. Vedeau orbul cu ochi, mărturisind și spunând adevărat și nu credeau! Pentru această necredință zice proorocul (Is. 53,1): „Doamne, cine va crede mărturia noastră sau puterea lui Dumnezeu cui se va arăta?” Și într'alt loc îi ocărăște pe dânsii și zice: „Dete lor Dumnezeu ochi să nu vadă și urechi să nu audă”; căci nici vederea orbului nu putea să-i convingă, și nici pe părinții lui nu-i credeau. Acela ce fusese orb, mărturisea pe Doftorul cel adevărat, — pe Hristos, iar fariseii îl ocărau. Necărturarii îl mărturiseau Dumnezeu adevărat, iar cărturarii se lepădau de dânsul. Orbii vedeau lumina dumnezeirii, iar cei ce aveau ochi, orbiseră.

(Din *cazanie*)

La Înălțarea Domnului.

Ce sărbătoare este azi? Negreșit o sărbătoare înaltă și mare, care covârșește mintea omenească. Astăzi neamul omenesc s'a împăcat cu Dumnezeu. Astăzi s'a încheiat o minunată pace, care mai înainte nici cum nu se putea aștepta. Căci cine ar fi nădăjduit că Dumnezeu, iarăși se va împăca cu oamenii? Nu pentru că Domnul era vrăjmaș al oamenilor ci pentru că omul era ușor la mințe; nu pentru că stăpânul era aspru, ci pentru că robul era nemulțumitor.

Iar, azi, noi cari ne păream nevrednici de pământ, ne-am înălțat la cer. Noi, cari nu eram vrednici de nici o cinste pe pământ, ne-am înălțat la împărăția cea de sus; acea natură, care fusese alungată din rai de către heruvimi, astăzi s'a ridicat mai presus de heruvimi. Dar cum s'a săvârșit această mare minune? Cum s'a îmblânzit acea mânie a lui Dumnezeu? Cum? Căci este de mirare, că nu noi, ci El care se mâniase, ne-a chemat la pace și a întemeiat pacea. Cum, el a fost atacat, și el însuși cheamă la pace! Negreșit; căci el este Dumnezeu și deaceia ne cheamă pe noi ca un părinte plin de dragoste. Inșă să vedem, cum se face aceasta. Mijlocitorul păcii este Fiul Aceluia, care ne cheamă la pace; nu un om, sau înger, sau arhanghel, ci însuși Fiul lui Dumnezeu este mijlocitorul? Și ce face mijlocitorul? Aceeace ce se cuvine mijlocitorului. Precum când doi sunt învrăjbiți, se pune între dânsii un al treilea și potolește mânia unuia și altuia, așa a făcut și Hristos. Dumnezeu se mâniase pe noi și noi ne abătusem dela Dumnezeu, dar Hristos a intervenit între noi, și a împăcat amândouă părțile. Dar cum s'a făcut El mijlocitor? Pe deapsa pe care noi o meritaseam dela Tatăl, el o luase asupra Sa; din partea lui Dumnezeu a suferit pedeapsa, din partea omenirii cei învrăjbite cu Dumnezeu, — ocară. Astfel a ridicat El vrăjmășia și nu a încetat a suferi și a face toate până ce a împăcat cu Dumnezeu pe vrăjmașul lui Dumnezeu. Și ziua, de azi este pricina acestor bunătăți. Precum el a

luat pârğa naturii noastre (adecă natura omenească în a ei desăvârșire, neputreziciune) a dat-o iarăș Tatului, și a făcut ca un lucrător de pământ, care duce lui Dumnezeu pârğa roadelor, ca prin aceasta să binecuvinteze tot câmpul. El a dus Tatălui pârğa naturii omenești și Tatăl a admirat jertfa, parte pentru vrednicia producătorului, parte pentru înșăși cuviința jertfei. Așa că El a luat-o cu mâinile Sale și a pus-o lângă sine, zicând: „șezi, de-a-dreapta mea” (Ps. 103,1). Dar către care natură a grăit Dumnezeu, către natura cea omenească, ori către natura cea dumnezească a lui Hristos? Evident, este, că către aceea, către care zisese odinioară: „pământ ești și în pământ te ve întoarce” (Gen. III. 19). Nu era destul că ea a ajuns în societatea îngerilor? Nu era, oare, aceasta cinste negrăită? Dar ea a trecut, înșă, mai presus de îngerii, s'a înălțat peste arhangheli, peste heruvimi și serafimi și nu s'a oprit, până ce a șezut pe tronul lui Dumnezeu. Socotește, cât de jos sta înainte natura omenească, și cât de sus s'a ridicat? Nu se poate cădea mai jos, decât căzuse omenirea, și nici a se ridica mai sus decât a ridicat-o Hristos. Căci așa este: natura omenească, prin Hristos s'a ridicat la cer. Și ce însușiri avea înainte această natură? Eu mă opresc bucuros la înjosirea naturii noastre, pentru ca cu atât mai bine să recunosc uimitoarea înălțare prin bunătatea Domnului. Noi eram pulbere și cenușe. Dar aceasta este cel puțin, nu urmare a vinovăției noastre, ci slăbiciunea naturii noastre. Inșă oamenii se făcuseră mai fără-de-minte decât dobitoacele; căci zice psalmistul: „alăturatu-s'au cu dobitoacele cele fără-de-minte și s'au asemănat lor”. (Ps. 48, 13). A se asemăna cu dobitoacele cele fără-de-minte, înseamnă înșă a fi mai jos decât ele. Căci la dobitoace lipsa de minte este ceva natural, nevinovat, dar o ființă înzestrată cu minte a se pogori până la lipsirea de minte, aceasta este vinovăția voinței. Așa dar, oamenii au căzut mai jos decât animalele, s'au făcut mai nemulțumitori, mai nebuni, mai vârtoși, mai înjosii, mai nesimțitori decât pezele.

Ce trebuie să zic, cum să rostesc? Această nevrednică omenire, cea mai fără-de-minte decât toate, s'a ridicat astăzi peste toate. Astăzi privesc arhangheli aceia, ce de mult așteptau; ei văd natura noastră strălucind de pe tronul cel împărătesc, lucind în mărirea și frumusețea cea nemuritoare. In-delung au dorit aceasta îngerii și arhangheli. Căci, acum, când natura omenească i-a covârșit cu cinstea, ei totuși se bucură, precum mai înainte jeleau înjosirea noastră. Deși heruvimii alungară omenirea din rai, totuși jeleau soarta ei. Dacă oamenii simt compătimire unii pentru alții, cu atât mai mult au simțit îngerii compătimire pentru noi, căci ei sunt mai plini de iubire decât noi. Deaceia se arată îngerii pretutindenea, unde se tratează despre reînălțarea omenirii, atât la nașterea lui Hristos, cât și la învierea sa din mormânt și astăzi la înălțarea Sa la cer.

(Sf. Ioan Hrisostom).

BIBLIOGRAFIE

Institutul de Studii Româno-Sovietic, Secția de Istorie și Filologie: STUDII ȘI COMMENTARII DE ISTORIE ȘI LINGUISTICĂ — Volum omagial cu prilejul aniversării a 30 de ani dela Marea Revoluție Socialistă din Octombrie — București, 1947, pp. 136.

Broșura cu titlul general de mai sus cuprinde un mănuchi de studii semnate de cei mai calificați maeștri ai istoriografiei și lingvisticei noastre de azi. Prof. C. Dalcoviciu semnează studiul: *La a 30-a aniversare a Mării Revoluții Socialiste din Octombrie*, în care arată momentul politic și social în care se întâmplă această aniversare. Urmează apoi Gr. Preoteasa cu studiul: *Ajutorul U. R. S. S., o bază reală a independenței și suveranității României democratice*. Emil Petrovici: *Marea limbă a marelui popor rus*; Al. Graur: *Puncte de vedere asupra elementelor slave din limba română*; Mihail Roller: *Prima revoluție burghezo-democrată din Rusia (1905-1907) și răscoala țăranilor din România (1907)*; P. Constantinescu-Iași: *Din relațiile artistice româno-ruse*; A. Oțetea: *Politica Rusiei în Orient, în a doua jumătate a sec. XVIII*; Em. Condurachi: *Elemente de unitate ale coloniilor pontice din Dobrogea și din sudul U. R. S. S.*; V. Costăchel: *Imunitatea la Ruși și la Români*; Rodica Ciocan: *Contribuții la studiul relațiilor lui Ștefan cel Mare cu Ivan III.*

Toate aceste studii urmăresc desgroparea unui trecut în care poporul nostru și popoarele Uniunii Sovietice au avut numeroase puncte de contact, legături economice, politice, culturale, artistice și religioase, cari, astăzi mai mult ca ori când, se cer studiate și puse în lumină. Pr. Gheorghe Lițiu

Informațiuni

● **Comuna Cladova**, în ziua de 9 Mai a. c. a fost vizitată de corul vocal „Ciprian Porumbescu” din Julița sub conducerea păr. Liviu Tulcan.

Corul a cântat la Sîta Liturghie și biserica încăpătoare s'a umplut de mulțimea credincioșilor. Se remarcă prezența mai multor bapțiști cari și în acest fel își arată dorința sinceră de a reveni la sânul Bisericii strămoșești.

Corul s'a impus prin disciplina și executarea perfectă a cântărilor, răscolind cele mai adânci cute ale sufletului.

După Sîta Liturghie membrii corului au fost repartizați la credincioșii din loc pentru masă, cari și de data aceasta, s'au achitat mai mult decât onorabil, de această obligație.

După masă la ora 3, s'a desfășurat un program bogat, din coruri religioase clasice și populare, cu piese și poezii.

În cadrul programului, a vorbit despre însemnătatea zilei dl. C. Țară, notarul comunei.

La sfârșitul programului a adus călduroase mulțumiri păr. Pavel M., corului, pentru înălțătoarele clipe prilejuite. Răspunde în numele corului, păr. Liviu Tulcan și mulțumește păr. Pavel M. dlui notar C. Țară, dlui C. Filipescu dir. șc. și tuturor credincioșilor pentru deosebita dragoste cu care a fost primit. Cor.

● **Noul Patriarh al României** este I. P. S. S. Iustinian al Moldovei, fost până acum Patriarh Locotenent. Conform știrilor din ziare, la alegerea din 24 Mai, I. P. S. S. Iustinian a obținut o majoritate covârșitoare de voturi, anume, 383. Au mai obținut voturi, și următorii: I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan 40, P. S. Episcop Dr. Nicolae Popovici 3, I. P. S. Mitropolit Locotenent Emilian Antal 1 și P. S. Episcop Chesarie 1. Congresul Electoral a fost compus din: membrii Sf. Sinod, membrii ortodocși ai guvernului, membrii Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor, delegații Adunărilor Eparhiale ale celorlalte eparhii ortodoxe din țară, Președintele Academiei Române, Președintele Curții de Casație, Președintele Curții de Conturi, Rectorii Universităților, Decanii Facultăților de Teologie, Rectorii Academiiilor de Teologie și membrii bărbați ortodocși ai Adunării Naționale.

● **Corul studenților dela Academia de Teologie din Arad**, reluând firul activității misionare, a vizitat Duminecă 16 Mai a. c. parohia Arad-Gai, iar Duminecă 23 Mai a. c. parohia Arad-Grădiște. Cu prilejul acestor vizite misionare au cuvântat păr. rector Dr. Il. V. Felea „Despre Biserica”, păr. Dr. Petru Deheleanu, „Despre existența sufletului”, păr. diacon Ioan Trifan „Despre păcat și suferință” și dl. Gheorghită Viorel, stud. an. III „Despre Cruce.” Sub conducerea păr. prof. P. Bancea, corul studenților a creat aceeaș atmosferă de pietate și entuziasm duhovnicesc.

Nr 1617/1948.

Concurs

Se publică concurs *din oficiu*, cu termen de 30 de zile, pentru îndeplinirea, *prin alegere*, a parohiei ROȘIE DE CRIȘ, protopopiatul Buteni.

V E N I T E

1. Foloșința sesiunii parohiale, 32 jug. cad. cu drepturile de pășune și pădure și două cânepisti.
2. Foloșința casei și a grădinei parohiale.
3. Stolele legale.
4. Salarul dela stat.

Parohia este de *clasa a II-a*.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, și adresate Consiliului parohial din Roșia de Criș, se vor înainta, în timpul concursului, Consiliului Eparhial din Arad.

Preoții admiși la concurs, cu învoirea prealabilă a protopopului tractului, se vor prezenta în sf. biserică pentru a servi, cuvânta, cânta și a face cunoștința credincioșilor.

Preotul ales va plăti din al său toate impozitele după beneficiul preoțesc.

Arad la 26 Aprilie 1948.

† ANDREI
3-3 Episcop.

Traian Cibian
consilier ref. eparhial.